Nr. 57. Anulu XXIX.

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutóriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe ½ 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

Brasiovu 4 Augustu 23 Iuliu 1866.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

MONARCHI'A AUSTRIACA

Transilvani'a.

Voluntarii. Deprinderea in arme.

Prin prochiamatiune imperatésca popórale monarchiei austriace fusera chiamate a'si tramite in ajutoriu pre langa recruti inca si luptatori de buna voia, séu cum se numescu voluntari ori voluntiri.

Cei dintei au fostu locuitorii din Tirolu, pururea deprinsi in arme, dintre carii s'au formatu si corpuri de voluntari. Indata dupa acestia urmara Galitienii mai anteiu in capital'a Leopole (Lemberg) apoi si in tiéra. In capital'a imperiului imbulduciá'a de voluntari pre la casarme erá mai alesu in Maiu cá niciodata de candu esista imperiulu austriacu, din causa ca acolo nu'a mai alesu in contra prusianiloru erá veche si afundu inradacinata.

In Ungari'a si Transilvani'a nu se vedea pre atunci nici unu felu de entusiasmu pentru corpuri de voluntari; ér' lumea isi sioptea ca maioritatea dietei s'ar fi dechiaratu in conferintie private in contra oricarei inrolari de voluntari. Nu incape inse nici unu felu de indoiéla, ca ómenii remasi din partit'a lui Kossuth au lucratu din respunteri incontra inrolarii voluntariloru. Altii érasi au disu: noi damu destui recruti, se nu mai damu si voluntari; corón'a Santului Stefanu nu este atacata de nimeni, si vomu vedea noi, déca prusianulu va cutesa se calce vreodata pre pamentulu Ungariei. Intre acestea lucrurile luara cu totulu alta facia. Kossuth si Klapka nu facura nici o incercare de invasiune, pentrucа óresicare planuri ale loru au fostu respinse séu incai amanate atatu de regele Prusiei, catu si de alu Italiei. Benedek cá maghiaru carele trecea de semidieu mai alesu la regimentele ungaresci, perdù batali'a dela Königgrätz intocma precum perduse altu maghiaru graf Gyulai in 1859, tóte bataliile din Itali'a pana inclusive la Magenta. Prusianii ne voindu a sci nimicu de teritoriulu separatu alu corónei ungaresci, eata ca strabatura si pre pamentulu ungaresc, in catu batali'a cea din urma dela 22 Iuliu intrecurmata numai prin scirea despre armistitiu se facù aprópe de Pressburg (Poson) in distantia numai de ½ óra, ér' la casu de o noua nenorocire prusianii de siguru ca se opria numai sub murii cetatii Comarom (Komorn) si asié diecndu in inim'a Ungariei.

Acésta impregiurare impreunata cu ceealalta, ca Tirolulu se tiene de teritoriulu Germaniei si totosi italienii facura invasiune asupra lui, incepù a deschide ochii la mai multi locuitori de si Ungariei, in catu se pricépa, ca de ar cadea monarchi'a austriaca in ruine, dieu co rón'a ungurésca inca s'ar prefice in bucati. Acum „Pesti Napló“ (organu alu partitei lui Deák), „Kol. Közlöny“ s. a. incepura a suspina si a se provoca la cuventele lui Stef. Széchenyi de odiniora, ca va veni timpulu in care Ungari'a va fi — res nullius. Cativa magnati se puseta in capulu trebii, incepura a chiama pe junime la arme si a forma trupe de voluntari spre a 'multi poterile armatei austriace, carea dupa marturisirea tuturoru strainiloru pana la fatal'a di dela Königgrätz fusese cea mai frumósa din tóta Europ'a.

Intre acestea se publicà armistitiu de 5 dile, cum si scirea de primirea conditiuniloru preliminarie de pace. —

— In acelasiu timpu de trei luni care a fostu spiritulu conducatoru in locuitorii transilvani anume cu privire la portarea de resboiu si la inrolarea in corpuri de voluntari? Esta care.

Elementulu ungaro-secuiescu supusu ascultatoru cá totudeauna la poruncile venite din Pest'a, facù numai atata catu i se porunci de acolo, adica din unele orasie mersera nesce adrese de lealitate, éra de ajutóre in fapta nu prea fù vorb'a, pentrucа voluntarii cati se detera ici ocolea, s'au datu in locu de recrutatiunea a dou'a.

Sasii dela cetati si orasie n'au orutiatu adressele de lealitate, au datu si recruti fara nici o greutate, le-a lipsitu inse entusiasmulu din 1848/9. Se pare ca de o parte respingerea adresei loru din Martiu, de alt'a ide'a torturatore cumca acesta este resboiu natiunalu germanu, in carele germanii cei inaltu cultivati se omóra si stasie intre sine cá si férale rapitóre, au produsu simtiementele cele mai doreróse in sinulu acestei natiuni, éra anume sangele pangermanistiloru se astemperà cá niciodata in timpulu nostru. Cu tóte acestea junimea si barbatii mai poterosi si sasiloru mai alesu pe la cetati si orasie s'au deprinsu mereu, se depriudu si pana in ór'a de facia in arme.

Romanii au datu recruti estimpu cu mai multa voia decatu in anii de pace; ci vreunu entusiasmu n'ai vediutu nici la ei. Scenele din diet'a dela Clusiu, multele secaturi si escese ivite cu ocasiunea alegeriloru, lasarea in nesciintia despre sórtea legiloru dietale din an. 1863/4, furiós'a pornire a boieriniii cu procesele urbariale si neurbariale asupra poporului, cum si in o parte mare a tierii lips'a de bucate pana la periculu de fómete — tóte acestea cause impreunate apasá fórte greu asupra spiritului romaniloru ardeleni. Intr'acea totusi pana pe la finea lui Iuniu, adica pre candu resboiulu decurgea intru tóta furi'a sa, tocma si glótele (massele) poporului de altmintrea greóie in miscarile loru, incepura a reflecta inca si la alte impregiurari, ele incepura a se simti óresicum orfane si a dice ca nu este bine asiá. Ostasii secui carii trecea la armata, isi batusera la Ernotu *) cumplitu pe capitanulu loru, éra ajungendu la Turd'a in statiune, batura nóptea pre doi orasieni pana la mórte si unii din ei im puscara pre ulitie cu glontiu, éra dela Fekete tó **) au fugitu 93 ostasi, care in catrau. Mai multe orasie dintre cele mai insemnate au remasu pana in diu'a de astadi cu totulu lipsite de garnisóna, éra altele provediute cu garnisóna atatu de pucina, in catu esecse spurcate cá celu dela Clusiu diu 15 Iuliu, adica de dumineca spre luni nóptea nu s'au pututu impedeca, si asié vreo siese case romanesci fusera sparte, depredate, locuitorii loru batuti si schilaviti, anume doi insi de mórte.

Acestea si alte mai multe intemplari, a caroru enumerare ar' ocupa locu prea multu, adusera pre mai multi romani la ide'a cá secéra inarmarea regulata a catorva batalióne de voluntari cu conditiune, cá acelease si fia intrebuintiate numai pentru sustienerea liniscei pu blice in cetati si pre la tienuturi si se aiba oficiri, carii toti se cunósca limb'a romanésca de plinu, ér' servitiulu acelora batalióne se fia numai pre catu va dura resboiulu; adica acelease se suplinésca vechea reserva a regimenteloru de granitiari, séu déca voiti, pe o garda natiunala. Inarmarea, platirea si disciplinarea batalióneloru se fia in grij'a regimului, éra poporulu se dea numai feciori. In acésta trèba dupa o consultare seriósa cu cativa romani intielepti se facù mai anteiu intrebare la Clusiu in 29 Iuniu. Ofert'a fù bine primita, se cerù inse in scrisu. Intr'acea sosi diu'a dela Königgrätz, se mai perdura cateva dile si cu incercarile de armistitiu. Romanii deocamdata stetera pre locu asteptandu cevasi desvoltarea evenimenteloru; numai dn. maioriulu pens. Szócs din districtulu Naseudu petitionà pentru armarea acelui districtu. Se mai afla si in scaunulu Ciucu unu capitanu pensionatu, carele inca cerù infiintiarea de voluntari secui. Atunci doi barbati romani imbulditi mai alesu de cateva comune din muntii apuseni, in 20 Iuliu a. c. isi substernura petitiunea loru in scrisu, cerura inse incuviintiarea deocamdata numai de patru batalióne, adica cam pe atatea, cate se credea ca s'aru potea scóte din acei munti si anume catu tiené dela Deva preste Abrudu, Rosia, Bucium, Campeni, Bistra, Ponoru, Remetea si pana incolo preste Isr'a catra Clusiu. Petitiunea fù prea bine primita, resultatulu inse in urm'a celoru mai prospete sciri de pace este de prevediutu. Nu face nimicu: romanii isi aratara bun'a loru vointia in momentele cele mai periculóse ale monarchiei fara a pune conditiuni. . . . Pacea de scuma nu póte fi nicidecum duratóre; ea va fi din capulu locului o pace putreda.

Dumnedieu se dea cá se nu mai avemu trebuintia de arme, eu inse nu credu acésta, ci credu tocma contrariulu. Fórte bine a disu contele Segur generalu-adjutantulu lui Napoleonu I. si istoriculu, ca „pacea este visulu intieleptiloru, ér' resboiulu este istori'a ómeniloru“, pentrucа precum adauge capitanulu de geniu G. Boranescu in diariulu militaru dela 1864, istori'a tuturoru timpuriloru si a tuturoru natiuniloru a demustratu acestu adevéru, ca tóte natiunile vii sunt — din nenorocire — intr'o stare de resboiu continuatu unele in contra altora. De aci apoi purcede pentru fiacare necesitatea de a se deprinde in arme barbatesce. Unu poporu nedeprinsu in arme devine jocari'a si bajocur'a tuturoru. Poporulu deprinsu in arme insufla respectu si tocma prin acésta evita batalii si resbóie, pentrucа nu cutésa cati trasimpinsi a se impedeca si incaiera de densulu. Inse pentrucá se poti da peptu cu celu carele te ataca, nu platesce nimicu a prinde arm'a numai in momentulu de periculu, ci trebuea se o fiti sciutu manui — pre langa o buna si strinsa disciplina — din fragedele vóstre tineretie. Cautati la Tirolu, la Elveti'a, la Serbi'a, chiaru la boierimea ungurésca si la sasimea din Ardélu. Absolutismulu lasse din manile ómeniloru mai tóte armele din caus'a resboiului civile; ce amu mai face inse in dilele cá celea din Iuniu si Iuliu a. c., déca nu amu fi deprinsi in arme?! Armarea cu cóse, lanci etc. in contra tunuriloru ghintuite si a pusceloru tientuite — si cá mane electrice — nu mai platesce nimicu, cá se tacu ca cós'a si lancea inca astépta bratie ecsercitate si disciplinate cá si baionet'a. De „Landsturm“ cá celea din 1848/9 se ne apere cerulu pe noi si pe altii. Alta organisatione, alta regula si disciplina.

Din tóte acestea deducemu, ca romanii ar' comite o crore cumplita, déca s'aru feri de arme. A se fali cu numele de romanu si totosi a fugi de arme, ar' fi fanfaronat'a cea mai gretiósa din lume. Nu vomu avea totu comandanti rei pana in fine, si din o mane de glontie adesea nu nemeresce nici diece. In bataliile din estimpu au remasu morti 64 oficiri de nationalitate romanésca, cativa raniti; au fostu decorati pana in 26 Iuliu 12, intre carii doi coloneli *), unu maioru **) si unu capitanu dela statulu generalu ***) si au fostu laudati 6 oficiri. Voru mai urma si altii decorati si laudati; si óre nu sierbesce acésta totuodata spre glori'a numelui ro-

*) Radnoth, comuna asiediata pe malulu stengu alu Muresiului.

**) Comuna asiediata pe fruntarea dintre Ungari'a si Transilvani'a diacolo de Clusiu.

*) Davidu Ursu, si Ioane Balaciu (acestu cadiutu).

**) Stefanu Cuculu din regim. de granit. banat. Nr. 12.

***) Mihailu Trapsia.

manescu. Vomu afla si distinctiunile care se voru face la multi ostasi suboficiri si vomu cunósce din nou, ca din romani potí face ostasi cá ori care altii din Europ'a. Deci se ne familiarisamu cu armele.

G. Baritiu.

Brasiovu 3 Augustu n. (Varietati.) Atatu in Transilvani'a catu si in tierile vecine s'a latitu taim'a, cá si cum in Brasiovu si in tienutulu lui s'ar fi incuibatu coler'a. Acésta inca este, cá si multe altele, o faima cu totulu desiérta. Unele casuri de mórte repede, precum se intempla cateodata ori si unde, au datu ocasiune la acea faima, éra de asié numit'a inima rea (disenteria) omoru mai alesu din saracime acum cá oricandu; caus'a este mai alesu mancarea de póme necópte, séu si cópte, inse fara nici unu cumpatu si cum se dice pe inim'a góla. — Tocma si in tierile vecine pe la orasiele si tienuturile in care se incuibá coler'a, moru numai din clas'a saraciloru, carii au suferitu fórte de fóme, de sete si de necuratia, moru apoi si betivii, si cei imbuibati de traiulu grasu, precum si cei fricosi de la natura. Eata causele pentru care mortalitatea estimpu este asié infricosiata anume in cateva orasie ale Moldaviei. Omenii flamendi, traitori in aeru puturosu, in orasie lipsite cu totulu de paduri, tripti de arsiti'a sórelui, rodietori la póme, pepeni, legume reu gatite, trebue se móia, éra anume in Iasi in putorile jidoviloru e preste putintia a nu se ruina si organismele cele mai sanetóse.

La apele minerale din Valcele (Elópatak), Zaizonu, Covasna, Tusnad, Vinarii (Borszék) au venitu estimpu o multime mare de óspeti din tierile vecine, o adeverata invasiune, inse fórte placuta, ca prin aceasi in locu se ésa bani din tiéra cá prin prusieni, intra cu diecile de mii. Fric'a de colera, de caldur'a augromatóre, de rescóla noua asupra evreiloru, com si de venirea turciloru au adusu pre multe familii incóce la noi.

Secerisiulu in acestu tienutu a esitu bunisioru, fenu inse este pucinu si scumpu, éra papusioiulu inca tanjise tare de seceta, éra acum dupa cateva ploi bune si manóse din septeman'a trecuta s'a mai intramatu si acela.

Din tierile vecine aflamu, ca anume in Besarabi'a si in o parte a Moldovei secerisiulu a esitu bunu, éra in vreo trei tienuturi moldovene, com si dincóce in alu Brailei, Focsaniloru, Ploiesciloru domni'o secet'a din cele mai infricosiate, in catu lips'a si de bucate si de fenu va fi fórte mare. Deslungulu Dunarii rodirea fù mai buna.

Pretiulu bucateloru in piati'a nóstra inca totu mai sta susu, anume graulu frumosu curatu galet'a de Ardélu (cam 130 ℔) este 7 fl. v. a., midilociu 6 fl. 30 cri, secar'a 4 fl., ordiulu 3 fl. 30, papusioiulu 4 fl. 50 Carnea buna de vite (mai totu de bou) o avemu cu 11 cri, cea de berbece cu 10 cri. Lemnele 1 stanjinu de Vien'a 5 fl. v. a., pentruca economi'a de paduri pe sici este relative prea buna, in catu la cate o padure de fagu abié in cincidieci de ani si vine rendulu de taiatu si atunci inca numai table de table, pre catu cere trebuinti'a. —

— Din lumea literatiloru nu avemu a spune mai multu, decatu ca ei astépta cu destula curiositate cá se védia de o parte resultatele adunarii asocietiunii care se va tienea in 27/15 Aug. la Alb'a Carolin'a (Belgradu), éra de alt'a se afle, déca noulu ministru de cultu va ingriji in adeveru pentru deschiderea societatii filologice din Bucuresci, si déca acelasi se va deschide totu in 1/13 Augustu a. c., séu ca dupa cum voiescu unii a sci, se va amana pana in 15/27 Aug. Mai incolo pre catu scimu, in. guberniu transilvanu a datu concesiune fara nici o dificultate aceloru membrii, carii o au cerutu de a lua parte la susu numit'a adunare; éra in Ungari'a Esc. S'a dn. Tavernicuz Senyei nici afla óresicare dificultati, care pana acum se voru fi delaturatu.

Mórtea dnului A. Dimitrovitia secretariulu societatii si redactoriulu foiei societatii intemplata la 3/15 Iuliu a. c. produse si aici o impresiune prea dorerósa. A. Dimitrovitia erá in adeveru o capacitate din cele mai eminente, de care Bucovin'a inca trage lips'a.

Cu apropierea adunariloru sciintifice au inceputu a se ivi unele opuri si disertatiuni tocma a propos. In Bucuresci parte au esitu, parte sunt se ésa de sub tipariu cateva dictionarie, éra numerulu gramaticeloru bune si rele s'au imultitu pre catu n'ar crede cineva. — „In causa'a unificarii ortografiiloru romane“ va fi interesantu a citi pre langa totu ce a esitu din condeiulu Dlui canoniciu T. Ci ce a esitu din condeiulu Dlui canoniciu T. Ci ce a esitu din acésta specialitate si anume pre langa pariu in acésta specialitate si anume pre langa lucrarile adunarii filologice dela Sibiiu din Oct. 1860 si pre langa disertatiunea Dlui Ciparlu pe cari o aves gat'a in 1865 la Abrudu, dar' nu o care o aves gat'a in 1865 la Abrudu, dar' nu o potú impartasi atunci, — inca si disertatiunea publicata in Fói'a societatii din Bucovin'a in Nrii 7, 8, 9 pana la 12 din 1865, intru asemenea si opulu dlui Titu Maiorescu esitu de curendu la Iasi „Despre scrierea limbei romane“. Adica, voimu se dicemu: Dupa atatea sgomote belice se ne folosimu de scurt'a pace si se ne re'ntórcemu la lucrari sciintifice. B.

---

† Toma Vasiliu,

preotulu romanu alu cetatei Brasiovu,

dupa ce Dumineca in 17/29 Julie jertfindu la santulu Altariu s'a impartasitu mai pe urma cu santele Taine, in 21 Julie (2 Augustu) la 4 óre dupa amédi isi termina cursulu vietii pamentesci dupa multele sale ostenéli in urmarea unei bóle in pepta intr'o etate de 66 ani, dintru carii 10 ani a servitu cá invatiatoriu si psaltu la Biseric'a Sf. Nicolae si 25 ani cá preotu la Biseric'a cu chramulu Sf. adormiri din cetate; astfelu obositu trecú la viati'a ce vecinica.

Multu obidatii copii si sei minoreni **Elena, Clementu, Victoru, Constantinu** si **Toma**, mai incolo machnit'a sa socra veduva preotésa **Justin'a V. Grecianu** si trist'a cumnata veduva **Susan'a A. Muresianu** din preuma cu tóte rudeniile gelescu mutarea bunului parinte din viati'a pamenésca.

Remasitiele trupesci se voru inmormentá Sambata in 23 Julie (4 Augustu) a. c. la 2 óre dupa amédi in cintirimulu Bisericei cu chramulu Sf. Treimi pe Tocile, la acarora petrecere se face invitarea cu tóta onórea cuvenita.

Brasiovu 22 Juliu (3 Augustu) 1866.

Unu cercelariu guberniatu in favorea scóleloru.

Domnule Redactoru! Cercelariulu pe carele am onóre a'lu inchide sici 1/. 1/. in trei limbi asié precum se litografise acelasiu la Clusiu, imi cadiù la mana prin o intemplare prea placuta. Nu l'am vediutu pana acum nici intr'o fói'a publica reprodusu, abié numai citatu deunadi in „Gazet'a Tr.“ Sunt mai multe cause care me indémna a te roga cá se binevoiesci a reproduce si acésta ordinatiune guberniala esita in favórea scóleloru. Accesi suna:

Nr. 25043/1865.

In numele Maiestatei Sale ces. ap. reg. Marele Principe alu Transilvaniei, Comitele Secuiloru, pré gratiosulu nostru Domnitoriu.

Cu durere a intielesu acestu Guvernu reg. din repórtele consiliariului r. de scóle gr. cat. Dr. Iosane Maioru, cumca scólele gr. c. din acestu mare principatu pe langa tóte prescriptele si ordinatiunile, emise pana acuma in privinti'a acésta se afla intr'o stare desolata, — si ca causa principale, pentru care nu se poté insaintá instructiunea populara in aceste scóle e, ca in cele mai multe comunitati lipsescu edificiele scolastice, salariele docentiloru nu sunt statorite in modu cuvenitu — si unde inca sunt statorite nu se scotu regulatu.

Deci avendu in vedere, cumca fara de delaturarea acestoru pedeci e cu neputintia inainta-rea instructiuni populare, esti provocatu prin acest'a . . . . . cá se le impuni de cea mai strinsa detorintia respectiviloru judi de cercu, cá acestia cu ocasiunea escursiuniloru loru in cercurile sale — provocandu si pe respectivulu protopopu gr. c. cá inspectoru districtuale scolastice, se staruiésca amendoi in intielegere, cá in catu numai se va poté in fiacare comunitate unde se va afla comun'a besericésca gr. c. se se rumpa si asignedie din partea comunitatei politice unu locu acomodatiu pentru edificiu scolasticu si pentru gradina de pomaritu, pe care locu apoi respectiv'a comuna besericésca gr. c. se si póta redicá edificiulu scolasticu si infiintiá gradina de pomaritu. Mai incolo salariulu pentru docente, ce e a se prestá de catra respectivii corelegionari si modulu scóteriei lui se se statorésca prin unu protocolu, ori prin unu documentu de dotatiune si aceste documente se se substérna spre aprobare r. gub. alu tierei. In urma se se tramita gubernului reg. la capetulu fiacarui anu unu conspectu despre numerulu caseloru edificate de scóla si alu instrumenteloru de dotatiuni scolatice gr. c. facute in acelu (Comitatu, Scaunu, Districtu). In locurile unde nu va fi comun'a in stare spre a'si poté face scóla si a'si tiené docente singura, se se afiliese mai multe comune spre a si redica una scól'a comun'a la unu locu.

Fiinduca s'a observatu, ca in multe locuri, chiaru si unde sunt scóle, aceste nu se cercetéas de catra pruncii obligati de a ambla la scóla, séu necidecum, séu numai intr'unu modu de totu neregulatu, se se constringa parintii, carii nu voru voi a'si tramite pruncii la scóla spre implinirea acestei datorintie in intielesulu ordinatiunei c. r. locotenentiei din 13 Maiu 1857 ce e in vigóre, chiaru si pre langa aplicarea pedepseloru indicate intr'ensa.

Acésta dispositiune s'a comunicatu totodeunadata si ordinariatului metr. si archiep. gr. c. alu Albei Iulie si celui episcop. gr. c. din Lugosiu si Gherl'a pre langa acea recercare, cá se se emita si catra deregatoriele sicesi subordinate asemenea dispositiuni.

Din siedintí'a gubernului r. transilvanu tienuta la Clusiu in 31 Ianuariu 1866.

Crenneville m. p.

Bell, secr.

Din crangulu romaniloru.

Traverseandu in dilele aceste Ungari'a, cu mare dorere si machnire amu observatu, ca neamicii natiunei nóstre su respanditu petotindene o faima fórte malitiosa si ilustrata cu nasturile vicleniei.

Se dice: ca Domnitoriulu Romaniei adica principele (Scarlatu-Carolu) in cointielegere cu guvernulu seu e decisu chiaru pe asounsu, si se facu pregatiri serióse pentru o invasiune armata in Transilvani'a, de unde precum s'a latitu faim'a uritiósa, guvernulu romanu se fia si capatatu garantia sigura, ca ardelenii, adica noi ne vomu face solidari contra Austrici scl.

Domnule Redactoru! In altu tempu si intre alte circustari amu ride si ne-amu bate jocu de astfeliu de absurditati, inse astadi, *pe* candu cerisiulu politicu e ingreunatu de norigre, — si fiindu imbulditi din di in di de evenimente totu mai grave si serióse, ne aflamu de datorintia sacra patriotica a ne redica cuventulu contra denunciatiunei acestei false, malitiose si colportata intre poporu.

Suntemu siliti a respinge cu deplina indignatiune acésta viclenia, cu care voru dusmanii a ne negri, a ne compromite si a ne mistifica*).

Care nu ne cunósce séu nu voru se ne cunósca, se scia, ca noi romanii dincóce de Carpati suntemu unu poporu diuastiou, noi ne simpimu cu credintia sincera si neclatita catra tronulu suveranului, — precum nici o pagina a istoriei nu póte dovedi, ca canduva romanulu se fia fostu necredintiosu si infidelu, asié adi ne insufletiesce pepturile nóstre o credintia sincera, precum eau insufletiti si strabunii nostri; — noi pastramu si vomu pastra mortisiu politica nóstra cea sanetósa, nu suntemu omenii ilusiniloru, nici voimu a servi de instrumente avanturieriloru si apucaturiloru loru.

Devis'a nóstra e dreptatea, apararea autonomiei tierei si drepturiloru castigate, credintia catra tronu, supta scutulu carnia dorimu si speramu desvoltarea natiunei, oladirea si complectarea edificiului stralucitu, in care fiacare romanu se va bucura de drepturi complinite si conveniente unui poporu viu, maturu si compactu.

Noi precum dreptu aspiramu la inaltarea natiunei nóstre, totudeodata suntemu gata a apera intregitatea monarchiei cu sangele si cu starea nóstra. — Suntemu si ne declaramu gata a ne lupta in contra inimiciloru tierei si a suveranului — si nici una data nu vomu alerga dupa umbre. Acésta e dar' la noi voces populi, care ne impune obligatiuni morale poternice.

Mai incolo scimu si suntemu deplinu convinsi, ca nici fratii nostri dincolo de Carpati nutrescu vr'o politica retacita — si nici unu patriotu romanu nu cugeta a servi de instrumentu pentru scopuri straine.

Pentru acea ne declaramu cu solemnitate, ca faim'a susu disa e unu'a mintiuna sfrontata fara

*) Amu facutu si noi, candu nu se rusinara a ese in diurnale cu minciuni, ce inghiatia sp'a. — R.

nici o basa, — e o apucatura a dusmanului, cu care tienta a ne compromite si a mistifica, si a invenina inimile poporului.

Letea in Iuliu 1866. Toma.

UNGARI'A. (Persecutiuni.) Din scrisori private aflamu, cumca in Ungari'a romanii de ceva capacitate preste totu sunt luati la góna. In comitatulu Carasiu (Lugosiu) au datu pana acum dimisiunea la cincisprediece deregatori romani. Pana si in districtulu Cetatii-de-pétra si in comitatulu Biharii se facu schimbari totu pe gustulu feudalistiloru, carii stau astadi la més'a verde. Diintre romani voru mai remanea in deregatorii numai aceia, carii voru jura ca nu voru mai face nici o politica, séu ca o voru face curatu numai pre placerea partitei celei mai maghiare din tóte partitele maghiare. Scriti ca acei deputati romani, carii au lucratu in dieta cate ceva si in interesu romanescu, sunt fórte reu vediuti si inferati ca daco-romanisti, adica ca nisce criminali vendistori de patria. Cunósceti totuodata, cumca sunt vreo cinci romani, carii jóca fórte bine pe man'a panmaghiarismului, ceea ce se póte culege p'intre linii chiaru din protocólele insocirii de putatiloru publicate in „Concordia“ si „Albina“ (acum si in „Gazeta“). Nóua inse ne place a crede, ca la acei cati-va insi nu este vreo reintia, catu mai virtosu o totala ne'incredere in puterea de viétia a poporului romanescu si de alta parte o credintia totu asié nenorocita in atotupotinti'a vointiei maghiare; o credintia acésta, pe care o au si in Ardélu ómeni cá ddnii Hossu, Crisianu si inca alti cativa. In tr'acerea romanii ungureni si banatieni nu trebue se despere nicidecum, pentruca s'au ivitu si intre densii pareri atita de aprigu diferitóre, pentruca nu se póte altmintrea in viéti'a popóraloru; asié ei inca trebuea se bé din pacharulu celu amaru, din carele au beutu romanii transilvani statu in an. 1848/9 catu si in 1863/4 si in 1865/6. Se fimu drepti in judecat'a nóstra: multi dintre noi au priimitu din etate de optu si pana la 25 ani educatiune maghiara; a teneris asvescere multum est. Trebue acum se viie pentru unii cá aceia unu timpu, in carele densii se fia desamagiti infricosiatu. Multi dintre ardelenii nostrii s'au desamagitu si pana acum minunatu. Romanii aru trebui se faca partitei boieresci domnitóre totu statea adrese de multiamita, pentruca ea scóte barbatesce pe romani dela deregatoriile publice; de 'iar scóte pre toti, ar' face si mai bine in folosulu romanilioru; noi inse ne tememu ca ea va fi multu mai intielépta de catu cá se faca un'a cá acésta, séu ca ea va cadea dela guberan mai nainte de a ne poté implini acésta dorintia.

In dilele pre candu se intempla unele cá acestea in Ungari'a si Banatu, in Principatele unite romanesci se latira din nou prochiamatiuni Kossuthiane, prin care natiunea romanésca este provocata la conlucrare solidaria cu gloriós'a natiune maghiara, in contra cui? in contra regimului austriacu. In acelesi romanilioru li se promitu munti de auru si de diamante, adica statu romanescu intinsu pana unde va ajunge votulu universalu romanescu, apoi federatiunea statului romanescu cu celu ungurescu si ce mai scriu eu cu cate alte staturi noua de nouti'e. Adica sciti dvóstra, coomedi'a dela 1859 si dela 1861 s'a pusu din nou pe scena, numai cativa actori s'au schimbatu si s'au pusu in locului loru altii, dela carii se spera ca 'si voru sci joca rol'a multu mai bine de ostu cei de mai nainte.

Tóte aru trece si aru merge, iti este inse cam necasu, ca turburatorii de profesiune inca totu mai credu, cumca poporulu romanescu ar' fi mai prostu si decatu ei.

De altumintrea despre cochetari'a partitei lui Kossuth et Klapka ne-aru sci spune „Trompet'a“ si „Romanulu“ lucruri multu mai interesante; atat'a numai, ca acelea dóua foi nu dau semne de impacare intre sinesi, pana candu nu le voru impaca feudalistii din Ungari'a.

Intru adeveru frumósa cointielegere intre popóra, minunata solidaritate in contra „despotismului“. — B.

AUSTRI'A INFER. Viena, 31 Iuliu. Eri s'a tienutu la ministrulu Belcredi o conferintia finantiala fórte interesanta. Este adica vorb'a cá se se platésca prusianiloru catu mai curendu milióne cerute cá despagubire pentru portarea resboiului. Ei ceru 40 milióne; din acestea 15 mil. se rafusescu cu perderea dreptului Austriei la Schleswig-Holstein, prin urmare nu se mai numera, 5 milióne se platescu pana mai stau prusianii in tierile austriace, éra restalu de 20 mil. se va plati in rate.

Intre acestea comunicatiunea pe drumurile ferecate se restaura mereu si comerciulu incepe a re'nviié. Regele Prusiei (omu de 69 ani) s'a re'ntorsu dela Nikolsburg la Berlinu.

Din campulu resbelului.

De si cele mai multe sciri mai noua vorbescu in favórea pacii, totusi nci ne vedemu indemnati a mai pastra inca acésta rubrica pana la incheierea pacii dupa tóte formele. S'a intemplatu adica adesea, ca s'au priimitu si armistitiulu si conditiunile preliminarie de pace, ér' candu au fostu la incheiere si ratificare, te miri ce carligu s'a mai aflatu, pentrucá din tóte pertractarile se nu se sléga nimicu. Este mare probaveritate ca cu Prusi'a se va incheié pacea, cu Itali'a inse va merge multu mai anevoie. Italianii au fostu batuti la Custozza, batuti si rusinati reu la insul'a Lissa in marea adriatica, unde comandantulu colonelu Davidu Ursu a sustienutu cu garnisóna pucina tóta furi'a bombardarii italiene, pana ce a venitu flot'a austriaca sub comandantulu Tegetthof, carele batù pe cea italiana fórte reu. Admiralulu italianu Persano publica unele buletine mintinóse, cá si cum elu ar' fi fostu invingatorulu, mintiun'a inse curendu esi la lumina, dupa care Persano fù amenintiatu de poporu cu mórte Esta cum se póte esplica scirea electrica, dupa carea regele Italiei Victoru Emanuelu ar' fi dechiaratu, „cumca elu nu voiesce a incheié pace cu Austri'a pana nu va castiga o victoria prin arme asupra ei.“ De aici se inchiee, ca decumva Napoleonu nu se va arunca la midilocu, italienii voru continua resboiulu.

Ur'a infricosiata intre italiani si germani s'a inceputu dinainte de Is. Christosu din dilele lui Marius (batalilie romaniloru cu Cymbrii), ea s'a continuatu din secolu in secolu; germanii au spartu imperiulu romanu, Carolu celu mare (an. 800 d. Chr.) l'a restauratu, inse pe sam'a sa si a urmasiloru pe tronulu Germaniei. Invasiunile s'au imultitu, ur'a crescù pana la furia si turbare. —

— Din Ungari'a primiramu urmatorulu telegramu: „Pest'a 2 Aug. Incercarea comica a generalului Klapka de a revolta comitatulu Trentschin in Ungari'a se fini intr'unu modu ridiculu. Ostasi maghiari, carii apucassera in prinsóre prusiana armati cu pusce tientuite, condusi de Klapka, candu ajunsera in Ungari'a, aducendu-si aminte de juramentulu pusu, armati asié precum erá, trecura in tabara imperatésca austriaca!

Nici odata partit'a revolutionara ungurésca nu a potutu face unu fiasco mai ticalosu decatu a fostu acestu descrisu mai in susu. Cu acésta ocasiune partit'a lui Kossuth et Klapka dete lumii stralucitulu testimoniu, cumca ea tocma si in ochii poporului maghiaru este moralicesce cu totulu cadiuta, bancróta. Invetiatur'a ce se mai póte trage din acea intemplare, se 'sio deduca fiacare cititoru intielept.

— In Bavari'a mai decursera bataliile pana in 26 Iuliu. Dupace prusianii batussera un'a dupa alt'a pe tóte trupele nemtiesci cate n'au tienutu cu ei, dupace facura o invasiune si in Bavari'a si respinsera trupele bavare la cateva locuri apoi in 25 si 26 capatara si ei o bataie intre satele Waldbüttelbrunn si Rosabrunn aprópe de cetatea Würzburg. Prusienii diecuiti cum amu dice, dupa acea batalia de doua dile se retrasera inte prin nesce paduri. De altmintrea n'ar fi stricatu déca prusianii sfarmá si armat'a si tronulu bavaru, pentruca pana acum inca se adeveri deplinu, cumca diplomati'a si generalii bavari au insielatu pe toti vecinii loru prin promisiuni de confapturire cu trupe armate. Bavarii sunt de vina, ca prusianii au fostu in stare de a bate pe toti unulu cate unulu, ci au insielatu si pe austriaci la Königgrätz, ca pe diu'a anumita le-au promisu ajutoriu in laturea stanga, ci n'au venitu, éra prin acésta planulu intregu alu lui Benedek a fostu nimicitu. Intr'acesta esta ca ministrulu bavaru Pfordten inca veni la Nikolsburg in Moravi'a, unde este cortelulu generalu prusianu, pentrucá se ia parte la lucrurile pacii. —

Destulu atat'a, ca germanii in acestu resboiu au datu lumii testimoniu despre o neunire destramata, carea numai la ei si in Itali'a isi mai are esemplelele. Inse despre acestea cu alta ocasiune, adica atunci, candu va veni la ordinea dilei regularea referintieloru germane. Deocamdata noi inca se multiamimu lui Ddieu, comca Austri'a dete Veneti'a si ea ea ese din confederatiunea germana, pentruca acestea nu sunt perderi, ci sunt adeverate castiguri pentru totu viitorulu. Batali'a dela Königgrätz n'au perditu popórala Austriei, ci au perdut'o numai diplomati'a cea ruginita si pangermanistii.

Cronica esterna.

RUSI'A. Estrasu din diurn. „Des Débats“: „Gazet't'a de Moscva“ fara de a fi organulu oficialu alu politicei ruse, representa, dupa cum scimu, opiniunea si tendintiele unei partite puternice, careia influinti'a nu se póte negá — Este prin urmare de óresicare interesu a cunósce tendintiele acestei partite in situatiunea actuala. Gazet'a de Mosco'a se intréba despre acesta, ce trebue se faca astadi Rusi'a, déca facia cu slabirea Austriei ea trebue se astepte, cá evenimentele s'o oblige a esi din nelucrarea s'a, séu déca 'i convine mai bine de a profitá de impregiurari cu multu mai favorabile in momentulu acesta, cá apoi se nu póta fi prea tardiu: „Óre in adevaru, striga Gazet'a muscalésca, Rusi'a trebue se remana neactiva, candu ea vede intronandune in Principatele dunarene o combinatiune pe atatu de falsa, pe catu maiestrita, preparata prin intriga si contrariu unui tractatu dealtmintrea in prejudeciulu nostru facutu, si violatu astadi spre cea mai mare a nóstra stricatiune? Tractatulu din Parisu a fostu facutu in urm'a unui resboiu, in care fortun'a nu a favoratu armele nóstre; inse Rusi'a prin violatiunea actuala a acestui tractatu óre se afla ea liberata de conditiunile ce i le impuse elu, si nu 'si va recastigá es deplin's'a libertate de actiune in Oriente?“ Asié vorbesce Gazet'a de Moscv'a. Dupa acésta fóia, tractatulu dela Parisu nu mai esista, si ambitiunea rusa se afla de aci incolo liberata de ori ce freu si de ori ce legatura. Acestu limbagiu, care nu este de locu espresiunea isolata a unei opiniuni individuale, ci e conforma ideiloru si vocei unei partite, a careia presiune asupra consiliului guvernului nu este a se pune la indoiéla, ni se pare fórte insemnatu; elu contiene avertisementele salutare, pre care nu este permisu a le negrigi! — Pana aci „Journ. dés Déb.“ care ne consulta se ne ferimu de timpuriu de asemeni porniri. —

— Voci amice sunt, cari vorbescu aci. Singur'a nóstra dorintia este cá Romani'a se le asculte. Mare este opulu, care trebue a se redicá pre pamentulu romanu. Ce au cladit'u vechii stramosi, prin energia in resbóie, nepotii loru trebue se cladésca prin energia in pace; ceea este trecatóre, acésta este durabila in efeptelo ei stralucite Resboiulu este nesecuru, pacea este secura. Progresulu lumei civilisate trebuie se fia pacificu. a disu Gladstone, si cá unui adeveratu amicu alu Romaniei camer'a in recunoscinti'a s'a ia votatu naturalisarea cea mare. Asemenea facú cu Girardin. Acesta nu intardia si le striga cu o voce amicabile: Romaniloru! Desvoltati in tacere si imbunatutiti statulu vostru inlantru, cu presiti discordiele sociale, feritive de rivalitati personale, facetise ve respecte vecinii, fiti bravi si faceti se se vorbésca catu mai pucinu de voi sub impregiurarile de facia cele atatu de amenintiatóre.

Cu flacari de focu ar' trebui sorise aceste ouvinte pre cerulu Romaniei, cá se véda fiacare romanu si se se petrunda de marea loru insemnatate! —

ROMANI'A. Bucuresci, 3 Aug. n. Dn. Ioanu Stratu, ministru de cultu si de instructiun'a publica prin telegramu de dato 3 Aug. n. Nr. 7096 face cunoscutu ddloru membrii cu mare parere de reu, cumca din caus'a epidemiei domnitóre in tiéra punendune tocma si carantina la frontaria, adunarea societatii literarie trebui se se amane pentru anulu viitoru 1867.

Protocolulu

sied. XI. a dep. rom. (urmare din Nr. 52.)

56 In urmarea decisului acestuia, fiindu proieptulu comisiunei cunoscutu de toti, presiedintele deschide desbaterea provocandu confe-

rinti'a, se se dechiare, voiescu a lu accepta in principiu si de bas'a desbaterei séu nu? (ad. proiectulu de limb'a si nationalitate).

Georgiu Mocioni dechiara, ca pre elu nu lu indestulesce proiectulu comisiunei si asié nu lu primesce de bas'a desbaterei.

Deseanu observesa ca s'a facutu in catuva confusiune, ca de si avemu numai unu proiectu din partea comisiunei, totusi in fapta esistu dona, ba chiar'numai adi scimu ca care din ele e alu comisiunei. Fiindu dara lucru momentosu, propune ca decziderea asupr'a intrebarei, ca pre care din aceste doue proiepte voimu se lu luamu la desbatere, se se amane pre mane demanétia.

Georgiu Mocioni reflectédia ca intrebarea e numai despre proiectulu comisiunei si pana nu se decide asupra aceluia nici trebue se luamu notitia despre cel'alaltu, ci se lu privimu cá cum nu ar' esiste.

Fauru inca e de acésta parere, si pretinde se decidemu, ca-ci tempu nu avemu, de orace subcomitetulu comisiunii dietali a natiunalitatiloru catu de curendu va incepe diecuterea principieloru generali, si dinsulu cá membru alu acelui subcomitetu volesce se cunósca principiele staverite de insocirea nóstra. Dar amanarea nici din altu punctu de vedere nu o vede necesaria, ca-ci care nu s'a pregatitu pana acum'a, acel'a nu se va poté pregati neci pre mane, deci propune ca numai decatu se decidemu, si urmarindu regul'a parlamentara, mai nainte de tóte se ne dechiaramu, ca óre acceptamu in principiu proiectulu comisiunei si voimu a lu luá de bas'a desbaterei séu nu?

Presiedintele repetindu intrebarea provoca conferinti'a, ca strinsu la acee'a se se dechiare: primesce proiectulu comisiunei in principiu si de bas'a desbaterei séu nu?

Deseanu afla in ambele proiecte totu acele principie desvoltate, si asié nu afla nici o pédeca a se primi de bas'a desbaterei, dorésce dara se se primésca in principiu.

Romanu cu principiele din proiectu e indestulitu, intru aplicarea acelor'a are parerile sale, dar acelea le va propune la desbaterea speciale, prin urmare lu primesce de bas'a desbaterei.

Borlea in proiectu afla totu ace'a ce urmaresce din principiulu dreptatii si egalitatii si asié lu primesce in principiu si de bas'a desbaterei.

Ivacicoviciu nu primesce proiectulu nici in principiu nici de bas'a desbaterei, ca-ci afla in acel'a incercarea fundarei unui statu, ce elu nu doresce. Ce se stinge de usulu limbei, elu nu scie ca noi se fimu opriti a ne intrebuintiá limb'a, nici nu se teme ca fratii maghiari nu ne voru indestuli, ci de aflamu de lipsa a face in privinti'a acést'a ceva, apoi se nu facemu astfeliu de proiectu, prin care invitamu pre toti in contr'a nóstra, ci se facemu unulu cu care se fimu toti frati si cu totii dinpreuna se conlucramu la fericirea patriei, dar' nu se incercamu desbinari si inimicitie.

Sig. Popoviciu dice ca la deslegarea cestiunei nationale ducu doue cai, calea oportunitatii si ce'a a dreptatii; ce dice Ivacicoviciu ar' fi calea oportunitatii, dar' de s'ar aceptá acést'a ce pre elu nu lu indestulesce si nici lu póte indestuli, atunci nici nu amu avé se pregatimu ce va, ci se asteptamu ce ni se va da; in proiectulu de facia inse elu vedu aceptata calea dreptatii, si de ace'a lu primesce in principiu.

Varga asemenea primesce proiectulu, de órace doresce deslegarea intrebarei natiunale pre temeiulu principiului dreptatii.

Hodosiu respunde lui Ivacoviciu, ca prin proiectu nu se intentiunéza fundarea unui statu in statu, ca-ci acest'a s'aru poté dice numai atunci, daca s'aru pretinde guvernu si legislatiune separata si independinte; iritare se póte produce numai la nedrepti, la cei drepti nici decatu; noi cá romani in adeveru suntemu opriti intru intrebuintiarea limbei, si inca prin lege si prin usu, de ace's trebue se se reguleze odata usulu limbeloru in tiéra.

Deseanu asémenea respunde lui Ivacicoviciu, ca avemu tóta causa'a se tienemu la ace'a ca fratii maghiari nu ne voru indestuli, caci cu dorere vedemu cumca bunavointi'a loru acum'a e mai angusta de catu in 1861; adi ni spunu pe facia ca nu ne acceptéza cá pre representantii unei natiuni, ce totusi ar meritá respectare, éra noi adi inca nu pótemu fi indestuliti cu ce'a ce ne-amu fi indestulitu in 1861.

Medanu din impregiurarea ca in 1861 ri acum s'au emisu de catra dieta comisiuni pentru formularea si indestulirea pretensiuniloru nationali, constatésa ca avemu dreptu si de dieta cunoscutu a pretinde, si pretensiunea acést'a a nóstra o afla espresa in proiectulu de sub cestiune, caci acel'a pre langa ce cere recunóscerea esistintiei nóstre nationali totodata pune capetu impedecariloru ce au sustatu intru intrebuintiarea limbei, — primesce dara in principiu proiectulu.

Babesiu cá membrulu comisiunei nepotendu fi contra proiectului a cugetatu ca aru fi superfluu se se mai dechiare, totusi facia cu acel'a nu si póte retacé convingerea sa. E adeveratu ca proiectulu e basatu pe dreptate si fratietate, dar afla totusi justificate scrupurile acelor'a, cari nu lu primescu de bas'a desbaterei, caci si principiele aceste se potu aplicá pana in ultimele liniaminte si cum grano salis: noi e intrebarea, se pretindemu noi óre tóta dreptatea si se o pretindemu in astfeliu de forme, in catu se'i vatemamu pre toti, séu se luamu la considerare si impregiurarile in cari ne aflamu, adeca oportunitatea? Candu a venitu elu la dieta a fostu resolutu a se moderá si a alege in totudeaun'a form'a cea mai domóla, acésta a observat'o si pana aci, si voiesce si ou ocasiunea proiectului se o observedie, ca-ci dreptatea inca are treptele ei, pre cari se póte duce intru aplicare pana la lineele ultime si se póte si sacrifica.— Aceste sunt convingerile lui fatia cu proiectulu, de la care inse cá membrulu comisiunei a se abate nici voia nici facultate nu are.

Aloisiu Vladu isi dechiara parerea de reu ca, atunci candu s'a emisu comisiunea, fara voi'a lui, nu a fostu de facia, caci inca atunci isi facea observatiunile si isi descoperiá convingerile sale.

E fapta cunoscuta cumca in anulu 1861 deputatii romani de atunci apróp'e 4 septemane au lucratu la unu proiectu de lege, care apoi elu cu Sig. Popoviciu cá membri comisiunei dietali pentru natiunalitati din insarcinarea corpului deputatiloru romani l'a substernutu acelei comisiuni cá votu separatu séu alu minoritatii; o mare parte a acelui proiectu se cuprinde si in celu de acuma, dar adeveratu ca despre unele lucruri esentiali, precum e representanti'a nationale nu contiene nemica.

Noi romanii in totudeauna ne amu nisuitu a castiga catu se póte de multu, inse totodata am luatu in considerare si impregiurarile; daca acele de presinte ar' fi mai favoritóre de catu in 1861, atunci ar' primi proiectulu de sub cestiune, ca-ci acel'a ia adeveru e radimatu pe dreptate, dar' ne afla mai nefavoritóre, caci doua cercustari nu potu a nu se luá in privire, un'a ca in dieta Transilvaniei s'a adusu o lege pentru intrebuintiarea limbeloru, care e propusa, discutata si votata de o majoritate dietala romana, si acea lege contiene chiar' mai pucinu si de catu ce contiene proiectulu maioritatei comisiunei dietali pentru natiunalitati din 1861; deci dara daca romanii transilvani atunci candu compuneau maioritatea in diet'a trasilvana, nu au cutesatu se pretinda mai multu, óre e oportunu ca acum noi se pretindemu atatu de multu, in catu se ne póta plesni in facia, ca noi cari sici s'amu ca unu catra 5 pretindemu mai multu de catu ce au pretinsu romanii transilvaneni candu eran ei in maioritate?

A doua impregiurare la care trebue asemenea se reflectamu e constelarea politica, cumca ace'a ni ar' fi mai favoritória noua de catu in 1861, ace'a o denega, ci din contra ace'a e pentru maghiari cu multu mai favoritória de catu atunci, si cumca dinsii au prudinti'a de a se folosi de impregiurarile politice, despre acést'a e convinsu precum e convinsu, ca daca noi vomu preda proiectulu de sub intrebare, atunci maghiarii vediendu ca nu ne potu indestuli, voru fi gat'a mai bine a cede guvernului si a se impacá, dupa cum acést'a chiar'cei mai liberali din ei o si spunu pre facia. Se vorbimu deschisu, si se recunóscemu ca avemu detorintie la facerea proiectului a reflecta si la ormari, caci nu e mai usioru de catu a se face prin esagerari populariu si a 'si castigá prin acelea popularitate nemeritata, dar' noi trebue se ne emancipamu de amórea propria si cu o taria barbatésca se pretindemu ace'a ce ne garantésa esistinti'a nostra natiunale, fara cá pretensiunile se fie otarisie cu nepotinti'a.

Proiectulu nu lu multiamesce, ci ar' cugetá altcum se purcedemu, si adica dupa ce in Ardéliu s'a sanctionatu o lege, se primimu principiele acelo depuse, ca-ci nici potemu cá minoritate se pretindemu mai multu de catu ne contiene legea aceea, care a adusu maioritatea romana din diet'a ardeléna; cugeta dara ca suntemu constrinsi a recede de la principiulu imperativu in privinti'a limbei, fiindu convinsu ca unde e desvoltatu simtiulu de natiunalitate, acolo si pre langa acestu principiu vomu fi stapanii situationei.

Proiectulu lui Babesiu inca nu lu indestulesce, ca-ci nu natiunalitatea, ci natiunea voiesce se se recunósca, pre elu in totudeun'a lu cuprinde unu simtiu dorerosu pretindiendose dela romani se figuresc sub numele de maghiaru. — Ardelenii ce e dreptu s'au indestulitu cu numirea de natiune, dar' nu s'au ingrigitu se aiba si o representatiune natiunale; noi inse trebue si acést'a se o pretindemu, ce ni s'ar si implini prin denumirea a cate unui ministru fara portfoiu din fiecare natiunalitate.

Arondarea comitateloru afara de vre unele séu doue casuri, noua romaniloru nu ni e de lipsa, ci cu atat'a mai tare serbiloru, totusi elu nu e neaplecatu a o pretinde si asié ar' dori cá proiectulu se contiena si) recunóscerea natiunei, b) representarea acelei prin una ministru fara portfoiu si c) prin corporatiunea deputatiloru dietali si a membriloru casei de susu dupa cum se afla in proiectulu lui Babesiu. Cu aceste adaugeri ar' fi gat'a a primi chiar' si proiectulu maioritati comisiunei dietali din anulu 1861 carele e mai chiaru, mai sistematicu si mai consecinte de catu celu de sub cestiune.

Fauru nu primesce proiectulu nici in principiu, ca-ci de si acel'a a purcesu din principiulu dreptatii si fratietatii, totusi fiacarele principiu are nu numai margini mai late si mai anguste, ci chiaru si intru aplicare se póte folosi o modalitate ce-i asecura primirea, si fiindu ca la acést'a nu s'a facutu reflectare in proiectu, de aceea nu lu afla de aptu cá se servésca de bas'a desbaterilor.

Georgiu Mocioni de si a dechiaratu in generalitate, ca nu primesce proiectulu, totusi cá se se se cugete, cá cum ar' partini parerea lui Georgiu Ivacicoviciu, afla de lipsa in catu va a-si motivá votulu seu.

Elu nu lu primesce din punctu de vedere alu oportunitatii, ca-ci asié e convinsu, ca numai atunci isi implinesce deloriutu'a déca se nisuesce cá catu de multe se castige natiunei, dar' nu cata mai multu se cére, ci apoi se nu capete nemic'a, ca de ar' fi numai acést'a chiamarea lui, apoi in estu casu nici proiectulu nu lu indestulesce.

A doua nu lu primesce, ca-ci nu voiesce se di maghiariloru ansa a poté argumentá, ca de acea nu ni-au implinitu pretensiunile, fiindu-ca am cerutu prea mesura.

Si a treia nu lu primesce, pentru ca si in alte modu mai linu póte a se pretinde si esoperá garantie natiunali, fara cari nici pre elu ori ce alte concesiuni nu l'ar indestuli.

Ne mai voindu nimene a partecipá la desbatere, presiedintele din nou pune intrebarea: primesce conferinti'a in principiu si de bas'a desbaterei proiectulu comisiunei séu nu? ordinandu votisarea asupra acestei intrebari.

Dupa indeplinirea votisarei si numerarea voturiloru se enuncia:

Insotirea ablegatiloru dietali romani dupa o desbatere matura cu maioritate de unuspredi'ece contra opt voturi nu primesce in principiu si de bas'a desbaterei proiectulu de lege pentru natiunalitati, substernutu de comisiunea insotirei spre acestu scopu emisa.

Fiindu tempulu inaintatu, siedinti'a se disolva la 8½ óre sér'a, convocanduse pre mane in 31 Maiu a. c. la 9 óre nainte de amédi. — Pest'a 30 Maiu 1866.

Antoniu Mocioni m. p., presiedinte. Aurel'u Maniu m. p., notariu. —

Cursurile la burs'a in 3 Aug. 1866 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	6 fl. 18 cr. v.
Augsburg	—	—	128 „ 50 „
London	—	—	129 „ 50 „
Imprumutulu nationalu	—	—	65 „ 25 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %			61 „ — „
Actiile bancului	—	—	721 „ — „
„ creditului	—	—	143 „ 50 „

Obligatiilc desarcinarii pamentului in 28. Iulie 1866:

Bani 57·— — Marfa 59·—

Redactoru respundietoru
JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
JOANNE GÖTT.